

Lene Jensen:

Barne-og ungdomsår

Glemmeblomst

Lene Jensen:

Barne og ungdomsår

Stort og småt, skidt og godt fra barne- og ungdomsår

Min datter, Netti, har ytret ønske om, at jeg vil fortælle om min barndom. ALT.

Jeg har selv tænkt mange gange, at det kunne være sjovt at få det hele skrevet ned, mens jeg endnu er ved mine fulde fem.

Jeg blev født på Rigshospitalet den 31. januar 1939. Forud var der sket det i min familie, at min mor og far var godt tilfredse med de to piger, de havde, Inge og Kirsten. Min mor var fyldt 40 og var sikker på, at hun var kommet i overgangsalderen, da hendes menses udeblev. Ved nærmere undersøgelse kunne det konstateres, at hun var gravid. »Ak ja, det er lige meget,« sagde min far, »men så skal det også være en dreng.«

Jeg ved ikke om hans skuffelse var stor, da det viste sig

at være »kun en pige,« som hos Lise Nørgaard. Jeg har altid kun følt mig velkommen.

Jeg blev født på min søster Inges 15 års fødselsdag, sikke en fødselsdagsgave at få. Vi har altid spøgt med, at vi var tvillinger med 15 års forskel. Kirsten var ni år ved min ankomst.

Min tidlige barndom var tryk og god. Jeg ved, at vi boede i Hareskoven, hvor far havde bygget en bongalow med hjælp fra sine brøde. Far var uddannet murer med hænderne godt skruet på; men, men men ... der blev drukket mange øller i murerfaget, og min far holdt sig ikke tilbage.

Det var sådan, at han hjemmefra kun kendte til, at det var i orden at tulle nogle øller og snapse ned. Min farfar, en stor svensker, min far og alle

hans brødre, Svend, Knud og Thorkild, alle turede på kroen hver weekend, kom i slagsmål med alle, der kom dem i vejen. Min bedstefar morede sig og gik gerne forrest i disse voldsomme slagsmål.

Senere, når far fortalte om disse, sine vilde unge dage, blev mor altid stram i betrækket og gik ud i køkkenet. Hun syntes bestemt ikke, det var noget at underholde børnene med, men vi syntes det var spændende.

Min bedstefar havde været en hård far, hans store lapper sad løst og min far og hans brødre var vandt til at blive koporligt afstraffet, det var hverdagskost og helt i orden. Sådan var det bare.

Ydmyget for frikadelle

Far fortalte den samme episode om og om igen, når vi sad og spiste. Han var en halvstor dreng, da dette, den største ydmygelse, fandt sted. De havde også siddet og spist til middag. Bedstemor havde stegt

sine berømte lækre frikadeller, lavet af mørbrad. Een til hver af børnene, der var mange at mætte, far havde også to søstre, Ellen og Inger. Far havde spist op af sovs og kartofler og gemt den lækre frikadelle til sidst, den skulle rigtig nydes. Så landede bedstefars gaffel i denne vidunderlige spise, mens han sagde: »Når du kan spise sovs og kartofler inden frikadellen, behøver du den heller ikke,« og væk var den. Min far glemte aldrig denne uretfærdighed, den satte sig dybt i ham.

Tydeligt husker jeg bedstefar, mest at hans store overskæg kradsede når han forlangte en stor krammer. Bedstemor står lidt utydeligt for mig. Jeg tror hun var en meget stille kvinde. Hun havde nok også sit at slås med.

Jeg kan huske, at da jeg var en lille pige, skulle jeg sove hos dem. De boede i et træhus i Hareskoven, og jeg skulle ligge i stuen. Det blev mørkt og det blæste, træernes grene slog mod ruden, og i månelys-

set dannede der sig uhyggelige dansende skygger.

Jeg blev rædselsslagen og trippede ind til bedstemor og bedstefar og fik lov at sove i dobbeltsengen. Det var bare lykken. Sengen duftede godt og var meget blød og varm.

Næste dag gik vi ud i haven og bedstemor viste mig grenen, de havde slået mod ruden, og at der ingenting var at være bange for.

Det var meget flot, synes jeg, og jeg var meget skamfuld overfor mor og far, det var frygteligt pinligt.

Bedstemor må ikke må ikke have været ret gammel, da hun døde, for bedstefar levede mange år endnu.

Jeg skal fortælle om bedstemors død, som var meget mærkelig.

Vi havde en toværelses lejlighed. Kirsten og jeg sov i køjeseng sammen med mor og far. Inge sov på divanen i stuen.

I mit barndomshjem havde vi ingen telefon, hvis noget var meget vigtigt, måtte vi

gerne låne overboens Herr og Fru Asmussens* telefon. De var finere end os og meget yngre end mor og far. Han var murermester. Bedstemor må have været syg, for far havde givet Asmussens telefonnummer til familien.

En morgen stod Inge inde i soveværelset og sagde, at hun havde haft en mærkelig drøm: »Hun var ude hos bedstemor og bedstefar, og der var en masse store skikkelser rundt om bedstemors seng, og kirkeklokkerne ringede.«

Mor var ikke i tvivl: »Bedstemor er død,« sagde hun. I det samme ringede det på døren. Det var Fru Asmussen, hun sagde, at der var telefon til min far. Det viste sig at bedstemor var død lige da Inge havde haft sin underlige drøm.

Det er i store træk, hvad jeg husker om bedstemor og bedstefar.

Dog husker jeg også, når Bedstemor og jeg gik ud til hønsene og samlede æg. Det var rigtig hyggeligt.

Bedstefar på 87 stævnet i faderskabesag

Dog, vi skal lige have dette med, noget det skete mange år senere: Jeg var gravid med Lise, da mor en dag sagde, at hun ville betro mig noget, som jeg under ingen omstændigheder måtte fortælle til nogen, men da jeg nu var gravid var jeg gammel nok til at få at vide, hvad der var sket.

Jeg ventede i spænding.

»Ja,« sagde mor, »det er sådan, at bedstefar er stævnet i en faderskabssag.«

Efter bedstemors død havde han haft skilftende husholdersker. Hende det drejede sig om, var en norsk dame på 28 år. Efter hvad familien fortalte, skulle hun være veldrejet og se ganske godt ud.

Forargelsen lyst ud af mor: »Hvad mener du? Den gamle gris, han var immervæk 86-87 år.«

Senere viste det sig, at det ikke var ham, men muligheden var til stede. Mor var vildt forarget, mens far morede sig kongeligt over historien, syn-

tes vist nok, at det var frisk gjort af den gamle.

Se min nye kjole

Vi havde ikke mange penge at rutte med, sådan var tiderne jo. Mor var en ørn med sin symaskine, sin Singer trædesymaskine – jeg måtte ikke røre den. Alt kunne hun sy om. Fæster Inger og hun udvekslede mønstre og købte stoffer stort ind sammen til kusine Jytte og mig. Jeg var 10 år, før jeg fik en kjole, som ingen andre havde haft på før mig.

Det var en stor dag. Far havde fået penge af bedstefar til en ny kjole til mig. Det glemmer jeg ham aldrig for. »Hun skal ikke gå i noget omsyet til sådan en stor dag, selvfølgelig skal hun have en ny kjole!«

Jeg var ved at revne af spænding, da mor og jeg tog sporvognen ind til København. Vi handlede i Daels Varehus – Dalle Valle, som det blev kaldt. Vi fandt dog ikke noget her, som jeg syntes om, så vi tog videre til et varehus

på Vesterbro, hvor tingene også var til at betale. Vi var også i Messen, men der var heller ikke noget. Illum og Fønnesbech* kom vi ikke hos, og slet ikke i Magasin du Nord, det var kun for de bedre stillede. Desværre kan jeg ikke huske navnet på det store varehus på Vesterbro, hvor vi handlede, det var også der, jeg senere fik min konfirmationskjole og -frakke.

Mit humør var dalet betragteligt, indtil jeg i et udstillingsvindue så KJOLEN! Personalet var ikke meget for at hive de ind, så jeg kunne prøve den, de troede nok vi var osere. Men denne smukke kjole, den måtte bare være min. Den var af laksefarvet silke, nederdelen var syet i etager, og der var en stor sløjfe bagpå.

Når jeg tænker på den, kan jeg stadig mærke det skønne, bløde stof, den var en drøm. Mor skulle lægge den op, og det stof, der blev til overs, blev til to sløjfer til mine rottehæler. Jeg var pavestolt.

Det var nok ikke det bedst snit at vælge, når man som jeg var større end normen med en stor struttende mave, men det så jeg ikke dengang og krammede bedstefar rigtig meget trods hans store overskæg.

Man kan undre sig over, at bedstefar, der var så hård en far for alle sine børn, var en elskelig bedstefar for alle sine børnebørn.

Mormor angrebet med syre

Mine morforældre har jeg aldrig kendt. De døde begge i en tidlig alder, og mor talte aldrig om dem.

Dog har jeg fået at vide, at min stakkels mormor led en grusom skæbne. Et jaloux kvindemenneske kastede syre i hovedet på hende, fordi hun ville have min morfar.

Mormor blev vansiret i den ene side af ansigtet og gik altid med et tørklæde op foran, og hun kom aldrig ud før efter mørkets frembrud.

Min mormor og morfar blev

sammen, og kvinden erklæret sindssyg.

Min mor var tvilling – Mormor havde to hold tvillinger. Af min mors søskende var der først moster Else, hun blev kaldt Gammelmoster. Hun blev aldrig gift, men kom alligevel i 'unåde' og fik kusine Ulla, som senere tog sig godt af sin mor. Hun boede på aftægt hos Ulla og holdt hus for hende.

Ulla blev gift med en forretningsmand, Victor, en meget indadvendt og utilnærmelig mand, der kun lige tålte os.

De boede i København i Vendersgade, hvor Moster havde et pigeværelse bag køkkenet. Hun havde billeder af grædende zigøjnerbørn på væggen. Der sad vi, Mor og jeg, på sengen.

Det var spændende at besøge Gammelmoster, for hun havde så mange udblade, som hun slæbte hjem til os, når hun havde læst dem. Jeg slugte dem med interesse: Hjemmet, Familie Journalen, Tidens Kvinder, som var et

meget fint blad dengang.

Det var også spændende at gå rundt og se på alle glasmontrere, som Victor havde opstillet i den store herskabslejlighed. Jeg husker, at der bl.a. var udstillet flotte, blanke ridestøvler, men hvad han egentlig handlede med, ved jeg ikke.

Ulla og Victor prøvede i mange år at få børn, men det ville ikke lykkes, så de besluttede at adoptere. De fik den skønne Tove, som var et ualmindeligt smukt barn, mørk i løden ligesom Ulla, og mange, som ikke kendte baggrunden, sagde at hun vel nok lignede sin mor.

Der gik der nogle år, og de ønskede sig endnu en lille pige men lige som de havde fået hende, gik Ulla hen og blev gravid. Derefter afleverede de den lille pige tilbage til adoptionskontoret. Ingen forstod, hvordan de kunne gøre det, de havde jo penge nok til at brødføde tre børn.

Ulla fik så selv en lille pige, som de døbte Becky, mens hi-

historien om den lille pige, der blev afleveret tilbage skulle tyes ihjel og gå i glemmebogen.

Senere flyttede familien til en luksusvilla i Brønshøj, og Moster fik en dejlig lille lejlighed med egen indgang i deres skønne villa.

Else, Ebba, Ella og Ulla

Mors tvillingsøster var moster Ella. Mor hed Ebba, og den yngste moster Ulla, så der var Else, Ebba, Ella og Ulla. Derfor blev moster Elses Ulla aldrig kaldt andet end Lille-Ulla, da der nu var en Ulla i familien i forvejen.

Moster Ella boede ude på landet, det var det dengang i Bagsværd. Hun tilgav aldrig far, at han var skyld i at, at mor, far og tre børn måtte gå fra hus og hjem, fordi han havde drukket alle pengene op og skyldte til højre og venstre ude i Hareskoven.

Mor satte aldrig sine ben i Hareskoven mere, hun var frygtelig flov, og sagde mange

gange: »Vi skylder både slagter, købmand og skomager, så jeg kan ikke komme der mere.

Moster Ella, mors tvillingsøster, husker jeg som en stram dame, syntes hun altid kikkede så misbilligende på mig. Selv havde hun ingen børn.

Bademutter på skolen

Hun havde en stilling på Søborg Skole som bademutter. Vi skulle bade efter gymnastik, og så kom moster Ella og skrubbete os med træuld til vi var ildrøde på hele kroppen. Vi blev spulet med koldt vand til sidst. Nogle af ungerne hylede.

En af de første dage efter sådan en omgang var alle ungerne gået, så der sad jeg tilbage med sko med snøre, og jeg havde ikke lært af binde sløjfer, men moster gloede ondt på mig og sagde: »Har din mor ikke lært dig at snøre dine sko?« Jeg vrælede, men fik lært det den eftermiddag.

Moster Ella havde en stor

gris, som jeg elskede at gå ud til, når mor og jeg kom på besøg. Det var Lådvig! Jeg elskede den gris, og den elskede at blive kløet bag ørerne og gryntede tilfreds, mens den gend og gnubbede sin tykke krop. Jeg blev ude hos Lådvig, indtil mor kom og hentede mig.

Jeg har ikke været ret gammel, kan jeg regne ud, engang op til jul mor og jeg skulle og spise frokost. Moster havde dækket op med alskens gode sager: Spegepølse, blodpølse, rullepølse og meget andet godt, og jeg ville gerne have en spegepølsemad, indtil moster sagde: »Du sidder og spiser Lådvig.« Jeg stak i et hyl og smed maden fra mig, som havde jeg brændt mig på den. DET tilgav jeg ALDRIG moster, man spiser da ikke sine kæledyr. Jeg var sikker på, hun var det mest hjerteløse, grusomme og onde menneske på denne jord.

Moster Ulla, den yngste i flokken, var også en meget bestemt dame. Hun havde to

børn, Hanne og Ole, der var den ældste. Hanne var en sød pige, meget stille, som jeg husker hende.

På det tidspunkt, som jeg nu vil fortælle om, har jeg været syv-otte år, og Hanne var 15. Moster Ulla og hendes mand, onkel Harald, skulle skilles, det var ikke så almindeligt dengang, men min onkel kikkede åbenbart lidt for dybt i flasken, og moster havde fundet en ny mand, onkel Sofus.

Onkel Harald mp alligevel have været en god mand, for Hanne ønskede at blive hos ham, da hendes mor var rejst. Som sagt var det ikke så tit, folk gik fra hinanden dengang, man havde lovet »i medgang og modgang.«

Hanne, som jeg nu vil fortælle om, var en meget stille pige, hun stod altid i skyggen af sin storebror, som moderen forguede. Hun tilgave Ole alle gale streger, mens Hanne godt kunne redde sig et par flade for den mindste forseelse.

Hanne var meget hjemme hos os. og jeg husker hun mange gange stille sagde: »Bare jeg kunne bo her.«

Hanne var 15 år, da en stor tragedie ramte familien. Hun var ung pige hos et ægtepar i Gentofte. Hun kunne ikke lide at være der. Begge var meget strenge overfor hende og en vinteraften havde hun fået nok og tog hjem til sin far, men fik at vide, at der kunne hun ikke være. Hun skulle tage tilbage til sin plads.

Så tog hun ud til sin mor og Sofus, men fik den samme besked. Der kunne hun ikke være, hun skulle tage tilbage til sin plads. Hun må have haft det ganske forfærdeligt.

Hun tog tilbage Gentofte, hvor herskabet var bortrejst, så hun skrev et brev til sin mor, hvori hun fortalte, hvor skidt hun havde det, at hun følte sig uønsket.

Derefter lukkede hun viduer og døre godt til og åbnede for alle hannerne på gaskomfuret. Hun blev fundet et par dage senere, da herskabet

kom hjem.

Jeg husker denne tragedie ganske tydeligt. Det var første gang, jeg så min far græde, alle græd. Det gjorde et dybt indtryk på mig.

Når mor lang tid efter var i lidt sort humør og alligevel havde en smule humor tilbage, sang hun lige så stille: »Stakkels Hanne, stakkels Hanne, som i Himlen måtte stande,« mens tårerne trillede ned ad kinderne på hende.

Den sang var en revyviser om en ung pige, der døde, fordi hun gik med meget tynde 'bandolerer.'

Som sagt er jeg født i 1939 – året før krigen kom til Danmark. De første år har jeg ingen erindring om, men har dog et billede af min mor fra Hareskoven. Jeg sidder på et havebord, mens mor har et godt fast tag i mig. Hun står ved siden af mig med et af sine store, hvide forklæder. Der står hun ved siden af mig – uden hoved!

På alle billeder, der blev taget af hende, klippede hun sit

hoved af. Hun syntes selv, at hun så så forfærdelig ud, at det ikke var noget at vise på fotos, så vi havde ikke et eneste billede af mor med hoved.

Jeg har vel været omkring to år, da familien måtte flytte fra den dejlige bungalow i Hareskoven. Far og mor havde fået en toværelses lejlighed på Christainehøj i Søberg. Lejligheden var alt for lille til fem mennesker, og de søgte en treværelses på kvisten Jonas Lies vej også i Søborg. Jeg kan huske mange ting fra det par år, vi boede på kvisten i nr. 12.

Kul og koks i Norge

Far kunne ikke få arbejde her i landet, men måtte rejse til Norge, Trondhjem, hvor han arbejdede med kul og koks. Det var festligt, når han kom hjem, altid syngende og fløjtende.

Jeg husker, jeg stod i døren til badeværelset, mens han barbrede sig, jeg var fuld af lykke over at jeg havde min far hjemme på en kort visit.

Og så alle de fotos han havde med hjem af høje fjelde med sne på. Jeg kunne ikke se mig mæt på alle de billeder af dette fremmedartede land, min far arbejdede i.

Kirsten har aldrig været let at vække om morgenen, hun var absolut B-menneske. Hun kunne være sur og gal, og far drillede hende og stod og fløjtede hende ind i hovedet – det gjorde ikke hendes humør bedre – hun var rigtig sur og vendte ryggen til ham, mens jeg morede mig kosteligt.

På et tidspunkt, mens far var i Norge, blev mor meget syg og indlagt på Gentofte Amtssygehus. Hun fik fjernet milten. Vi piger skulle så være alene hjemme. Inge fik strenge instrukser om, hvad vi måtte gøre men især, hvad vi ikke måtte. Mor havde nu ikke nødigt at bekymre sig, for Inge tog moderrollen dybt alvorligt. Det var nok mest på grund af Kirsten, for hun var værre at holde styr på end en sæk lopper, der var altid gang i den, hvor Kirsten var.

Havregrød ud ad vinduet

Vi skulle have havregrød om morgenen, og hverken Kirsten eller jeg kunne fordrage havregrød. Det er stadig noget af det værste jeg ved. Klisterværk!

Vi sad og kikkede på hinanden og ned i den tykke grødmasse, og pludselig lukkede Kirsten tagvinduet op og hældte sin grød ud på taget. Så lå den der og søgte ned mod tagrenden. Det var en rigtig god idé, og jeg fik lov at gøre det samme, men måtte højt og helligt love ikke at røbe noget for Inge.

Vi fik stor ros for at have spist op begge to, og jeg fæltede mig rigtig stor, da jeg nu havde en hemmelighed sammen med Kirsten. Synet af den klæbrige masse, der flød ned ad taget, har jeg aldrig glemt. Og Inge opdagede aldrig vores lille nummer.

Inge var streng. Hun flettede mine fletninger så stramt, at jeg dårligt kunne dreje hovedet. Efter mor var kommet hjem, fik hun aldrig lov at røre

mit hår mere.

Når far kom hjem, var jeg helt oppe at køre. Havde han noget med hjem til mig?

Et år fik jeg en broche lavet af hvaltand. Den var slebet som en lille hjørnetand fra en hval, og der hang en elefant i en lille i midten. Jeg har brochen på på et billede, hvor vi står alle gårdens unger, jeg var pavestolt, ingen andre på min alder gik med broche.

Mystisk Norma lukøje

Så var der det år, hvor far kom hjem med en stor kludedukke. Der var det fantastiske ved hende, at hun lukkede øjnene, når man lagde hende ned. Mor syntes hun skulle have et navn, der relaterede til det land hvor hun kom fra:

»Jeg synes, du skal kalde hende Dukke Norma, det er nok det nærmeste, vi kommer Norge.«

Dermed blev hun døbt Dukke Norma. Jeg elskede hende, ellers havde jeg kun haft 'Bamse Rulle', en lille

undseelig bamse på bare 20 centimeter og med meget få krøller på.

Engang måtte jeg til lægen, for jeg havde puttet noget af Bamse Rulles sparsomme pels op i næsen, og der skulle en læge til at få det ud igen.

Tilbage til Dukke Normas lukøjne. Jeg kunne ikke blive træt af at lægge hende til at sove, at se hende lukke øjnene, når jeg lagde hende på langs.

Kirsten syntes også hun var ret interessant, men på en anden måde end jeg. Hun ville udforske den fantastiske mekanisme, der gjorde Norma i stand til at åbne og lukke øjnene.

Og en morgen kunne jeg ikke finde Dukke Norma. Jeg ledte alle vegne, jeg vidste, at Kirsten havde leget med hende dagen før, og nu var hun i skole, så jeg kunne ikke spørge hende.

Pludselig så jeg Dukke Normas ben stikke ud under divanen, jeg tak hende ud og stak i et vræl. Hun havde mi-

stet hovedet, som dog lå ved siden af. Endnu engang fik jeg et chok, for de hvor hendes smukke øjne havde siddet, der var de nu to store huller. Jeg var utrøstelig.

Det viste sig, at Kirsten havde taget øjnene med i skole for at vise kammeraterne dette mystiske fænomen.

Jeg ved ikke, hvad Kirsten fik at straf, men Mor har nok ikke lagt fingrene imellem. Mor fik repareret Dukke Norma så nogenlunde, hun fik malet et par øjne på noget pap, der blev klistret på hovedet, som blev syet på igen.

Gister. Gustav og Inge-Tand

Det var ellers ikke meget legetøj, man havde dengang, til gengæld havde jeg en livlig fantasi og opfandt et par venner: Gister, Gustav og Inge-Tand.

Jeg byggede mig selv en hule med tæpper inde i Mors toiletbord.

Hvorfor de tre usynlige venner hed præcis sådan, ved jeg

ikke, men jeg har senere tænkt på, at Inge-Tand måske er opstået ved, at min søster Inge i en alder af bare 19 år fik alle tænderne i overmundet trukket ud for at få protese. Det var der meget snak om i familien.

Inge var altid syg, led også af en slem sem på begge hænder, som hun smurte ind i tjæresalve hver aften – jeg kan stadig huske lugten af denne salve – og hun sov altid med bomuldshandsker på.

Da Inge var 18-19 år, blev hun indlagt på Gentofte Amtssygehus med lungehindebetændelse. Det år måtte hun fejre jul på sygehuset. Da hun blev udskrevet, kom hun ned på et rekreativshjem i Hæslev.

Hun tiltrak sig alle de sygdomme der var, mens Kirsten og jeg slap med de almindelige børnesygdomme som mæslinger og røde hunde.

Det lå altid i luften, at når Inge var sådan et skravl, så skyldtes det, at hun som lille ikke fik de vitaminer, et barn

skal have. Mor gik rundt og skumlede, og i fine vendinger og med små hentydninger bebrejdede hun Far, at det var på grund af hans hang til øl og snaps, at hun ikke kunne give Inge og Kirsten, hvad de havde brug for til at vokse og blive sunde.

Mor kunne virkelig være hård og barsk, når det passede hende, hun kunne føre sin egen kolde krig mod Far. Der kunne gå flere dage, hvor hun overhovedet ikke talte til ham, og vi andre måtte gå rundt på listefødder, for hun var ikke til at spøge med.

På sin vis var hun lidt streng i sin opdragelse af os. Vi måtte ikke sige du til hende, det var: »Mor ved hvad«, eller »Ved Mor hvad.« Det var lidt anstrengende, men når man ikke kendte andet, ja så var det bare sådan.

Det var ikke sådan hos Fæster eller nogen af de andre i familien. Jeg kan huske at Fæster lavede grin med det, indtil hendes unger blev halvstore og lavede en masse

tossestreger. Det fik Mor til at sige: Der kan du se: »Der kan du se, hvad du har fået ude af, at de må sige 'du' til dig.«

Selv da vi blev voksne var 'Mor' i stedet for 'du' så indgroet, at det skabte forargelse hos alle, der kom hjemme hos os. Det faldt os hel naturligt, lige indtil Mors/hendes død. Sådan var det bare.

Krigen

Krigen var jo i gang i Europa, og den kom til Danmark den 9. april 1940, da jeg var et år gammel,

Jeg var nok forskånet for meget, men der er da flere episoder, som jeg tydeligt husker fra de fem forbandede år.

Der var mørklægningsgardinerne, som straks skulle rulles ned, når det blev tusmørke.

Der var beskyttelsesrummene, som vi skyndte os ned i, når der var luftalarm. Sirenerne hylede, og så var det om at komme afsted ned i cykelkælderen, mens vi kunne høre

flyvemaskinerne larme over hovederne på os – de fløj rigtigt lavt.

I de første år gik krigens alvor nok ikke helt op for mig, jeg syntes somme tider, det var hyggeligt, at Mor hev mig ud af sengen midt om natten og pakkede mig ind i et stort tæppe, hvorpå det gik ned i cykelkælderen, hvor der var bænke langs væggene. Så sad jeg der på skødet af Mor.

De voksnes ansigter var alvorlige, og ingen af os børn sagde noget, stemningen var meget trykket. Vi var der alle fra opgangen, mændene stod op, der var ikke siddepladser til alle. Vi var tæt pakket, indtil sirenerne lød igen, og det hele var overstået, der var ingen fare mere, i hvert fald ikke lige nu.

Hos os mærkede vi ellers ikke så meget til krigen. Dog husker jeg tydeligt bombningen af Shellhuset den 21. marts 1945, så jeg har været seks år.

Vi boede stadig øverst oppe på Jonas Lies vej. Vi havde den bedste udsigt, og vi var man-

ge omkring vinduerne for at se det flotte og frygtelige kæmpebål, der strakte sig mod himlen. Det viste sig jo, at de britiske flyvere havde ramt den franske skole, og at både små piger og nonner omkom.

Far og Mor har jo nok mærket mere til krigen end jeg, der levede i en lykkelig barndom og mærkede som sådan ikke noget til Besættelsen, men Biefrielsen husker jeg.

Vi løb op til Søborg Hovedgade, folk hang udenpå sporvognene og alle svingede med Dannebrog. Der var bål i gaderne og alle sang og hujede.

Min far og mor grinede meget af Kirsten, der med høj røst sang: "Der gik svangerskab i svage tæer," i stedet for: "Der gik råddenskab i svage træer."

Jeg husker også, at en politibetjent blev ført væk, og mor sagde, at han havde gjort noget meget grimt.

Årene derefter husker jeg, at der var rationering på sukker, smør og kaffe – det var sjovt at

snyde for et rationeringsmærke.

Pludselig kunne vi få rigtig kaffe, bananer og appelsiner, og vi sang: "Når der kommer en båd med bananer, så har vi sommer og solskin påny," alle var så glade efter De Fem Forbandede År.

Far og hesten Per ud med papæker

Far fik arbejde hos Rinze van der Goot, en hollænder, der var fabrikant af papæsker, far skulle køre med hestevogn rundt til aftagere, som van der Goot havde aftale med. Han kom tit hjem og hentede mig, jeg kom op på bukken til ham og så gik det i luntetrav rundt til de forskellige fabrikker.

Jeg var lykkelig og blev fulgt af mange misundelige blikke fra de andre unger.

Far var lige oppe hos mor og få en hurtig kop kaffe, og så var vi klar til at tage afsted!

Hesten hed Per, det var en utrolig godmodig og sød krikke.

Nå så far havde afleveret æsker til alle på ruten kunne han godt sætte sig til at sove, for Per kendte selv vejen hjem.

Far kom til mange spændende fabrikker, og der faldt tit mange dejlige ting af: Evers Bolcher, hvor vi fik brændte mandler og chokoladeknapper, og vi fik chokolade fra Galle og Jessen, Esprit de Valdemar og 4711, og fra Den Kongelige Porcelænsfabrik fik vi tre små figurer til jul, en til hver af os tre piger: Kirsten fik en nisse, Inge en engel og jeg en lille pige, der bar en kurv.

Det var altid rigtig spændende, hvad far havde med hjem. Mor sagde altid: "Far skal nok tage dig med så tit han kan, for til næste år får du andet at tænke på, når du skal begynde i skolen."

Een tur står tydelig i min erindring. Det var en dejlig sommerdag, vi holdt på Frederikssundsvej, og far var inde i en maler- og tapetserebutik. De må have haft meget at snakke om, for det tog frygtelig lang tid, og Per og

jeg ventede og ventede, og med ét blev det Per for meget, han travede lige så stille ud ad vejen, mens jeg skreg og hylede: "Faaar, Faaar, Faaar-maaand!!!"

Pludselig sprang en frisk mand af cyklen, og han fik fat i hestens tøj og holdt den stille, mens far kom halsende efter os. Jeg tror han fik en forskrækkelse, og jeg troede nok, at jeg ikke fik min far at se mere.

Sommerhus i Herlev

van der Goot havde købt en grund i Herlev, Hjortespringvej 58, hvor der var et lille sommerhus på. Han havde alt for travlt til at passe det selv derfor blev der indgået den aftale, at far og mor måtte have sommerhuset til eget brug mod at far passede det som var det hans eget, dog sådan at hans mester afholdt alle udgifter. Det var meget generøst af ham.

Vi kunne ikke bo i det lille sommerhus, det var trods alt

for småt. Inge boede stadig hjemme på det tidspunkt.

Kirsten var flyttet hjemmefra og havde fået et dejlig værelse hos nogle dejlige mennesker uden børn men med en stor schæferhund, der hed Greiff. Kirsten skulle passe hunden, når de ikke var hjemme, fin, fin ordning.

Greiff var blid som et lam, og Kirsten cyklede lange ture med ham, og de var ofte hjemme hos os selvom mor ikke var helt tryk ved ham, men hendes frygt var helt ubegrundet.

Kirsten kom til at elske den hund, som var den hendes egen, og den fulgte i hælene, hvor hun gik og stod.

Nå men far var ikke sen til at udvide sommerhuset med et soveværelse og noget vi kaldte en loggia, det hed det dengang, det var det samme som en udestue.

I den periode var det kun ham der boede derude, så jeg husker ikke meget fra den tid, jeg kom der jo først, da der var kommet soveværelse og

loggia til.

Når vi så skulle flytte derud, pakkede vi alt det, vi skulle bruge, op på hestevognen. Nogle gange var mor og jeg med, andre gange tog vi busen.

Kirsten højt til hest

Engang far havde spændt hesten fra, og den stod og græssede fredeligt på marken ved siden af, fik Kirsten den gode idé at nu kunne hun tænke sig en ridetur. Hvordan hun kom op på det store dyr er en gåde, men op kom hun.

Per syntes ikke han havde lyst til at have hende på ryggen og satte i strakt galop ud ad Hjortespringvej med Kirsten liggende holdende godt fast i hans manke. Han satte i et spring over grøften, og Kirsten sad og svajede, men blev hængende i fin cirkusprinsessestil. Så kom de tilbage, og Per gik stille og roligt tilbage til sin eng som om intet var sket. Men Kirsten, hun fik en syngende lussing af mor, hun

havde nok forestillet sig alle jordens ulykke. Senere grinede vi af det, for det var et syn for guder.

Årene i Herlev på Hjortespriingsvej var dejlige, far dyrkede al slags frugt og grønt, vi havde altid så rigeligt, så familien, der kom på besøg, slæbe altid hjem af alle slags bær, porrer, gulerødder, ærter, blomkål og grønkål – som var bedst, hvis det havde fået frost først. Haven var mægtig stor, det var oprindelig to grunde, der var slået sammen.

Far var altid i fuld sving, altid havde han projekter igang enten med grøntsager, bær eller blomster. Kom nogen med bemærkninger om at mor var meget alene, så meget som han var i haven, for det meste til langt ud på aftenen, svarede mor altid: "Det er trods alt bedre end hvis han sad på kroen og tømte flasker."

Jeg må sige, at jeg aldrig har set min far rigtig fuld, han kendte til at holde igen. Han kunne sagtens drikke øl og

snaps til julefrokosten og til påske og pinse. Vi havde altid nogle dejlige pinsefrokoster i Herlev, hvor mine mostre og onkel Sofus kom og nød godt af mors kogekunst.

Ægte kogekunst

Hun var fantastisk til at lave mad, der manglede aldrig noget, det var helt utroligt, havde hun kunne fremtrylle i det lille køkken uden el. Der blev lavet mad, kogt, syltet og henkogt. Udenfor havde far lavet et køkkenbord med vandhane, det var lidt som et udekøkken. Han havde også lavet en hækasse til mor, så alt kunne holdes varmt i høet. Desuden havde han gravet et hul og beklædt det med zinkplader, som kunne holde sig nogenlunde kolde. Senere fik mor et isskab, og vi hentede store blokke is på ismejeriet.

Jo det var dejlige år. Mor insisterede somme tider på at en af mine veninder hjemme fra Jonas Lies vej skulle med til Herlev, men det var jeg slet

ikke interesseret i, jeg følte det mest som en byrde, at jeg skulle underholde hende.

Jeg legede meget med Bente, der boede nede i stuen. Vi var for længst flyttet i en to-værelses lejlighed i nr. 16. Der boede jeg til jeg flyttede hjemmefra. Jeg havde masser af legeskammerater der og følte nok en form for frihed, når jeg kom til Herlev.

Min far kom engang hjem med en gammel grammofon med håndsving og et par enkelte plader, som jeg spillede om og om igen.

Inge havde fået arbejde på KTAS – Københavns Telefon Aktiesselskab – som telefonistinde i Nørregade i København. Hun gik ind i en antikvitetsbutik på vejen hjem, og hvis jeg havde været dygtig til enten at rydde op eller plukke ribs, havde hun grammofonplader med hjem til mig.

Hyrdetime

Inden jeg begyndte i skolen tog vi altid til Herlev til pinse

og var ikke tilbage, før det blev for koldt til at være i sommerhuset.

Vi havde kakkelovn, og lyset kom fra petroleumslamper, vi havde bl.a. en stor en over bordet med en sort kuppel, hvor der var malet flyvende, hvide fugle på, der var meget smuk og havde nok været penge værd i dag.

Mor og jeg var rigtig gode til at holde hyrdetime, vi kunne sidde i skumringen og hygge os uden lys. Vi sad og sang stille sange som "Solen er så rød Mor," "Hist hvor vejen slår en Bugt," og "I en seng på Hospitalet," (den er meget sørgelig). Mor kunne godt lide de lidt triste sange, men vi sang også "Venter på Far," jo vi sang meget, og jeg har altid været glad for at synge. Den vi nok sang aller mest var "Der er lys i lygten lille Mor."

Alle sangene fra dengang kan jeg såmænd endnu, de hænger bare fast, dem jeg lærte som ganske lille.

Jo det var primitivt, men

det generede ingen af os, bl.a. havde vi ikke træk og slip men et 'das' i gården. Der sad vi og forrettede vores nødtørft og hvis pengene var ekstra små tog mor og rev gamle aviser i pæne stykker, som vi fik at tørre os i, men ellers var det der hed 00 – nul nul – som var hårdt og skulle nulres godt.

Så sad man og tronede. I gulvet under gulvbrædderne holdt der humlebier til. De kravlede ud og ind, og man kunne stryge dem over ryggen med en forsigtig pegefinger. Mange gange har jeg reddet sådan en brumbasse ud af et edderkoppespind ved lige så forsigtigt at fjerne spind fra dens bløde krop, indtil den kunne flyve væk. Aldrig er jeg blevet stukket, jeg troede faktisk ikke, at de kunne stikke.

Trådte ned i lokumsspanden

Når far skulle tømme lokumsspanden, var vi andre væk. Der var en stor tønde gravet

ned et afsides sted, og over denne store beholder lå et sammentømret låg af flere brædder. Vi kom der helst ikke, for der duftede ikke ligefrem af roser.

Men en dag skete det, at Kirsten og jeg fjollede rundt efter Greiff. De løb og jeg løb efter, hen over lortetønden gik det i vild fart, og da jeg så kom, trådte jeg på et løst bræt og mit ene ben røg ned i tønden. Jeg skreg og kom hurtigt op igen, men jeg stank! Og en masse lort hang ved mit ben. Jeg hylede og mor spulede mig og skrubbende mig med brun sæbe. Selvom jeg var blevet vasket grundigt, kan jeg tydeligt erindre at lugten, stanken, den syntes at blive ved med at være der.

Selvfølger var det mig, der røg i baljen til stor morskab for resten af familien. Min hvide, nykridtede sko blev aldrig til sko igen, jeg måtte have et par nye, det var det eneste gode ved den oplevelse.

Lort gav lækre slikporrer

Far var så vidt foran sin tid, brugte ingen kemikalier i haven – næh porrer og andet der skulle gødes fik lortespanden hældt ud over sig. Jeg syntes det var så ulækkert, men glemte alt om det, når mor serverede slikporrer og farse-rede porrer, de var flotte og store som en arm, aldrig siden har jeg set så flotte porrer.

Ja, det er ingen hemmelighed, at jeg elskede mors mad, jeg havde en glubende appetit, lige meget hvad der kom på bordet, altid var det fantastisk velsmagende, og alt gled ned med stor glæde. Jeg kan godt se idag, at kimen til min overvægt blev lagt i min barndom.

Far opfordrede mig til at spise mere og jeg var ikke sen til at følge hans opfordring for det smagte jo herligt. Jeg kan huske, at jeg engang fik lov at spise resten af den opbagte persillesovs, mens far sad og nød synet. Hele tiden måtte jeg høre: "Det er godt min pige, du er ikke sådan et skvat

som Inge, din far har råd til at mætte sit barn." Han var pavestolt over, at jeg kunne spise som en voksen.

Og det satte sig, jeg var en rund lille pige, al den overvægt bar jeg på indtil min konfirmation, for jeg var en slank konfirmand, jeg var allerede bevidst om min vægt, da jeg var 12-13 år, da raslede kiloerne af mig, men jeg var også altid i vigør.

Kjolespisende kalv

Inden jeg forlader fortællingen om Herlev og sommerhuset, er der dog en ting, jeg må berette om, for den står så tydeligt hos mig:

På en mark i nærheden havde en bondemand sat en ko ud sammen men dens lille kalv, det var jo slet ikke til at stå for, jeg måtte hen og se den lille kalv. Den fik lov at sutte på mine fingre, og på et tidspunkt fik den fat i min kjole. Jeg syntes det var sødt og gav den lov, selvom kjolen var helt ny (en meget fin som-

merkjole med masser af vidde i nederdelen, mor var vildt stolt af den og jeg var lykkelig).

Nå men kalven fik lov at sutte på kjolen med de mange meter stof i. Jeg syntes det var så kært, indtil jeg mente, at nu måtte jeg have nederdelen igen – da ville hive den til mig, var der ingenting tilbage, alt stoffet i nederdelen havde kalven suttet i sig.

Jeg løb stortudende hjem men et stort hul, hvor der havde været nederdel. Aldrig har jeg været så bange for at komme hjem, men jeg havde ikke grund til at frygte mors reaktion, for hun brast i en latter og blev ved med at grine. Stor var min lettelse og mor syede mig en ny kjole magen til den, kalven havde spist.

Ja det var nogle dejlige barndomsår ude i 'vores' have, ja det var jo præcis som var det vores eget. Og for mig var det som var vi på landet. Ved siden af os var endnu et sommerhus, der boede en mand, der hed Bauer, han var

militærmand og han var der sjældent. Bag Bauers have var der bare grønne marker, hvor der gik storke, og storke var der også på kirkens tag. Kirken lå lige overfor Hjortespringvej.

Jeg tror kun jeg så van der Goot en enkelt gang, da han kom for at tale med far.

Vand i soveværelset

Det kan se ud som om jeg kun husker solskinsdagene, men det er ikke rigtigt.

Jeg husker også, når det si-lede ned og regnen lavede dybe furer i havegangen, og det første år, hvor sammenfø-ningen mellem stuen og det 'nye' soveværelse ikke kunne holde vandmasserne ude, og det bare tissede ned, så vi måtte leve med spande og bal-jer i det lille hus, indtil far fik skaderne udbedret.

Og gråvejrdsdagene, hvor jeg kunne hive et par kroner ud af mor til en bifillet, det var en meget gammel biograf, den første Herlev Bio. Billet-

salget foregik ind ad opgangen ved siden af, hvor der sad en kone med en trækasse med billetter. Man betalte til hende og fik sin billet, men det var vist kun det første år, det foregik på den måde, inden længe fik de en rigtig billetluge.

Ja, når alt er så primitivt og uden badeværelse, så finder man på alternative løsninger. Mor havde havde fire, fem store zinkbaljer, som vi fyldte op med vand fra haveslangen, og om eftermiddagen var det blevet så kuldslået, at vi kunne bade i det – ud på græsplænen og bare sjaske og sprøjte, det var vildt (den tids swimmingpool).

Vi havde heller ikke badeværelse hjemme, og som lille sad jeg også i en zinkbalje, ellers foregik det altid med etagevask, men på Jonas Lies vej havde vi dog varmt vand og gas. Der han en gasmåler på køkkenvæggen, den skulle fodres med mønter, når gasen var ved at slippe op, og en gang om måneden kom en gasmålermand og læste den

af og tømte måleren for mønter.

Barndommens gade

Jonas Lies vej, ja det var barndommens gade. Vi var mange unger i alle aldre, man kunne altid finde nogen at lege med. Vi hinkede, trillede med glaskugler, byttede hønseringe, glansbilleder og filmstjerner.

Vi boede på første sal i nr. 16, og i stuen boede Hanne og Bente, jeg legede meget med dem. Deres mor havde en rulleforretning på Søborg Hovedgade, og om eftermiddagen skulle pigerne ud med det friskrullede tøj. Jeg syntes det var spændende, de havde en trækvogn med en stor kurv stående på ladet, så var jeg med til at aflevere rulletøj. Nogle gange var der også krøllet sengetøj og duge med retur, som rullematter skulle tage sig af og gøre fint. Tit og ofte fik vi en lille skilling til deling, andre gange frugt eller saftvand.

Barnepige for dukkebarn

Jeg fik ingen lommepenge, mor sagde: "Skal du have penge, må du selv tjene dem," så jeg rendte i byen for folk og tjente en lille skilling ved det. Man fandt jo hurtigt ud af ud af, hvor man kunne hente lidt lommepenge. Og så passede jeg om eftermiddagen en lille pige, et kært lille dukkebarn. Hun var datter af Frk. Petersen, som boede sammen med Grethe og Frk. Petersens gamle mor nede i nr. 20.

Frk. Petersen gik hjemmefra sidst på eftermiddagen, og min mor sagde: "Ja, nu skal Frk. Petersen in di Istedgade og tjene til huslejen."

Jeg kunne godt lide Frk. Petersen, for hun lyttede altid til mig, når jeg foreslog hvad Grethe skulle have på, inden vi gik, jeg måtte helt selv bestemme.

Så gik jeg med Grethe i klapvognen helt til Vangede, hvor der var en stor legeplads med gynger og vipper. Det var der også derhjemme, men de store unger drillede lille

Grethe og kaldte hende alt muligt grimt, som jeg ikke forstod.

Jeg tror aldrig hun fik noget sprog, havde kun lyde, først senere fandt jeg ud af, at hun var retarderet (hun var nok ikke mongol).

Pludselig en dag, da jeg kom for at hente hende, var hun væk, jeg forstod ikke et muk, men min mor sagde, at det var det bedste, der kunne ske for Grethe. Senere er en masse brikker faldet på plads, men jeg glemmer aldrig det lille kære dukkebarn.

Sang og ond regnelærer

I 1945 begyndte jeg i første klasse på Søborg Skole, jeg var så spændt, ankom i mit fineste puds og med en fin, ny skoletaske.

Jeg stak mine nye venner en løgn allerede første dag. Både mor og Inge fulgte mig, de blev stående langs panelerne og fik lov at følge den første time. Jeg kunne tydeligt se aldersforskellen på min mor og

de andres mødre, der var smarte og moderne i tøjet, mens min mor virkede gammel og ikke særlig smart – mor gik aldrig op i mode eller tøj i det hele taget, det skulle bare være behageligt. Den dag syntes jeg godt, jeg lige kunne stikke en plade for ikke at falde helt igennem. Inge så nogenlunde ud, så derfor syntes jeg det var helt i orden, at sige at hun var min mor og min mor min mormor.

Det var ret dristigt gjort, for de måtte jo kende sagens rette sammenhæng, når min mor i tiden der kom mødte op på skolen, men ingen lod sig mærke med det senere, de har nok ikke hørt efter min løgn, så jeg slap godt fra det.

Men jeg havde i flere år dårlig samvittighed over, at jeg kunne finde på sådan noget, jeg følte jeg havde svigtet min mor, været illoyal mod hende, hun kunne jo ikke gøre for, at hun nok var den ældste af mødrene.

Min skoletid forløb vel nok som de flestes. Jeg kunne godt

lide at gå i skole, og jeg fik den dejligste lærerinde fra første klasse. Det var Frk. Sivert-Jensen, hun var også vores lærerinde i religion, og hun var meget religiøs. Hun havde rejst i Pakistan og Persien og mange andre steder i Østen.

Hun elskede, når vi skulle opføre skuespil med alle de skønne stoffer, hun havde hjembragt, dem skulle vi svøbes i. Der var ikke en jul, uden vi opførte en krybbespil. Jeg var Jomfru Maria, mest på grund af at jeg var et hoved hoved højere end de andre piger i klassen, men det havde jeg ikke imod.

Frk. Sivert-Jensen syntes jeg havde en smuk sangstemme (det syntes jeg også selv), så jeg skulle synge "Barn Jesus i en krybbe lå" i gymnastiksalen, inden det store krybbespil gik i gang. Ja jeg må sige, at jeg nød, at jeg alene var udvalgt fremfor nogen andre til at synge solo i gymnastiksalen, der hvor jeg ellers hadede at opholde mig. Jeg var bestemt ikke nogen ørn til gym-

nastiske øvelser og blev altid valgt sidst til rundbold og alle andre fysiske aktiviteter, jeg var for tung i rumpen. Men synge bedre end nogen af de andre, det kunne jeg, og jeg tror det er en årsag til at jeg aldrig er blevet drillet, eller som det hedder nu, mobbet.

Dansk faldt mig let, og jeg var god til at skrive stile. For så vidt kunne jeg godt lide alle fag undtagen regning, det havde jeg svært ved, måske på grund af min lærer, han havde set sig ond på mig.

Jeg var den eneste i klassen, som var venstrehåndet, og han terpede med mig for at få mig til at bruge højre hånd. Jeg skulle sidde efter og øve min i at bruge den 'rigtige' hånd, mens jeg sad på min venstre – jeg tudede, der var ikke gået besked hjem til min mor om, at jeg kom senere hjem.

Lærer Timmermann stod og skreg mig ind i hovedet om hvor dum og uduelig jeg var, da min mor pludselig

stod i døren. Hun gav Timmermann jordens største skideballe, hvad der ellers skete ved jeg ikke, men jeg skulle ikke mere sidde på min venstre hånd.

Timmermann var af den gamle skole, han mente at lærdom skulle tæves ind eleverne, han var ekspert i at hive en op ved de små hår ved ørerne. Han var rigtig ondskabsfuld og de fleste af os var bange for ham. Han havde også sine foretrukne elever, Lis og Karin, som han kaldte sine små rosenknopper.

Bamse som klasselærer

I femte klasse fik vi ny klasselærer i stedet for Frk. Sivert-Jensen. Det var lærer Andersen, en stor og rolig bamse, elsket af os alle. Han gjorde ikke forskel på nogen, og så spillede han violin, han kunne spille som vor tids Kim Sjøgren eller den tids Wandy Tworek.

Det var en stor fornøjelse,

når han spillede, vi havde ham også til sang, det var nogle af mine bedste timer. Han gik rigtig meget op i sang og musik, og han tog os med på udflugter til bl.a. Lund i Sverige, hvor vi så domkirken. Vi var også på Lolland, i Kettinge, hvor vi var indkvarteret hos private.

Jeg boede hos præsten i præstegården sammen med Lis. Vi opførte os utilgiveligt, vi grinede og fniste uafbrudte. Vi skulle bede bordbøn både morgen og aften, stakels præstefamilie, det har været noget af en prøvelse at have os på besøg.

Der var en søn på 15-16 år, han var overlegen, regnede ikke sådan et par tøser for noget som helst og ignorerede os helt og aldeles. Vi ville have hævn over ham og få ham ned med nakken. Mor gave mig altid lidt sygrej med, hvis et eller andet skulle ske, og nu fik jeg den idé, at Lis og jeg skulle syn buksebenene på sønnens pyjamas sammen, så han ikke kunne få fødderne

igennem. Det gik nemt, han var ikke hjemme hele dagen, og hans py lå pænt lagt sammen på en stol på hans værelse. Da vores forehavende var overstået, var vi syge af grin og forestillede os, hvordan han skulle kæmpe med sine bukser, når han skulle i seng.

Næste morgen, det var dagen hvor vi skulle hjem, var der ingen der talte til os ved morgenbordet. Det var et par stille og flove piger, der sagde tak for denne gang til præstefruen.

Vi var ellers høje i hatten og 'kunne det hele,' men en aften havde lærer Andersen bestemt, at vi skulle underholde vores værtsfamilier med hvad vi kunne, og jeg fik lov at synge solo.

Det hele forløb fint, men da vi skulle hjem, var Lis og jeg meget 'små' og ikke spor kry, for vi skulle over kirkegården for at komme frem til præsteboligen. Der var ingen vi kunne følges med, for vores værtsfamilie havde ikke set vores underholdning i forsamlings-

huset. Vi blev dog fulgt hjem af en eller anden, som ikke var så bange af sig. Der kan man se, når det kom til stykket, vatr vi et par værre krystere.

Da vi kom hjem efter turen til Kettinge, skulle vi skrive stil over vores oplevelser. Det gjorde vi, men Lis og jeg undlod at nævne episoden med py-bukserne.

Jo skoletiden gik vel som de flestes. Det første år om vinteren blev vi gennet ud af Søborg Skole, for tyskerne skulle bruge den. Vi blev i stedet undervist i en skole, der lå langt væk, jeg husker ikke hvilken, men jeg husker vi traskede dertil i dybe snedriver, mørkt om morgenen og mørkt om aftenen. Det var en streng vinter det år.

Når jeg havde fri fra skole gik meget af min tid med at læse, jeg var en flittig gæst på biblioteket, og Inge kom af og til hjem med en bog til mig, hvis hun syntes jeg havde fortjent det.

Jeg husker flere af titlerne:

Heidi bøgerne, Susi bøgerne, Glade Gritt bl.a. De små penge jeg kunne tjene ved at rende i byen for husmødrene, tog jeg med op til Schous Sæbehus, der også var legetøjsforretning, og fik vekslet til flotte glaskugler, hinkesten, påklædningsdukker og glansbilleder. Engang fik jeg lov at købe 'Tempo,' der rigtigt var for unge, og så var der sangtekster bagi, altid de nyeste refræner, og det gik jeg meget op i.

Migræne og skinnebessår

Mor var plaget af sygdom og lægen kom ofte på besøg. Hun led af en voldsom migræne, der gjorde at hun var sengeiggende en til to dage. Hun lå i sin seng og havde en spand ved siden af sig i et totalt mørkt soveværelse, mens hun hele tiden skulle have kolde klude på panden. Jeg løb frem og tilbage for at tømme spanden og vride klude op i iskoldt vand. Hun havde det så forfærdeligt, når det stod på

med en måneds interval.

Og så led hun af skinnebensår, hun havde 'huller på benene,' som hun selv udtrykte det. Det var dybe huller, som der gik dødt kød i. De skulle renses dagligt, og mor kogte klude, som skulle være helt sterile, så de blev lagt i lapsisvand og lagt på hullerne med pincet. Derpå blev der lagt noget, der hed 'Bisgaards forbindelse' på hele underbenet. Jeg var vel omkring 11-12

år og allerede ekspert i Bisgaards forbindelse. I de år var der altid en stor gryde kogende vand med forbindsstoffer i.

En skønne dag var det slut med migrænen, man havde opfundet en medicin, der hjalp mor, hun skulle blot have en sprøjte en gang om måneden, så fik hun blot hovedpine, der var til at holde ud. Senere fik hun også has på skinnebenssårene, hun blev opereret for åreknuder flere

gange, og hendes ben blev efterhånden så fine, men da var jeg en stor pige.

Alt Fru Proms Pigechor

Lærer Andersen syntes jeg skulle udvikle min sangstemme og gav mig en adresse på sanglærerinde ude i Bagsværd, der hed Fru Prom. Det var ikke gratis at gå hus Fru Prom, så jeg måtte fedte for far for at få lov, men der var ingen smalle steder, han så mig nok i ånden som en dansk Vera Lynn. Hun var det hotteste inden og efter krigen, hun sang for de engelske soldater, og vi havde naturligvis hendes plader hjemme.

Jeg var glad og lykkelig og cyklede til Bagsværd for at blive medlem af Fru Proms pigechor. Jeg havde store drømme om at blive en stor refrænsangerinde, men jeg kom hurtigt tilbage til virkeligheden. For overhovedet at blive optaget, mente Fru Prom, at vi alle skulle være sopraner, der var ikke så meget brug for

alt-stemmer, som jeg var.

Vi skulle altid begynde med do-re-mi, og det gik også fint i starten, men når vi nåede de høje toner, kunne min stemme ikke være med.

Som et af de første rigtige numre skulle vi synge 'Panis Angelicus' – den kan jeg stadig. Det foregik jo på latin, så vi forstod ikke ordene, men det var Flige meget.

Så en dag kom Fru Prom og sagde, at vi skulle synge i Danmarks Radio og at vi skulle øve hele Frøken Nitouche. Vi lærte alle sangene, men jeg var rigtig utilfreds, for jeg skulle synge alle sangene som andenstemme. Det var Fru Proms darling, der skulle synge hovedrollen, men jeg måtte indrømme at de høje toner, kunne jeg slet ikke klare.

Det var en stor oplevelse at komme i Danmarks Radio, selvom min stemme druknede i de andres.

Jeg tror min sangundervisning havde været et halvandet års tid, så skulle vi lære noder. Vi skulle samle os i grupper

og fremlægge, hvad vi var nået frem til for Fru Prom. Det gad jeg ikke, jeg havde læst om flere, der var nået på toppen uden at kunne en eneste node, men den gik ikke med Fru Prom. Hun mente, at hvad hun forlangte, det blev fulgt, og det endte med at jeg ragede uklar med hende og skred derfra i vrede.

Far blev jo noget skuffet, da hans drøm om berømmelsen for mig brast. Hvad det har kostet ham i kroner og øre ved jeg ikke, men jeg blev da klar over, at nogen stor sangerinde blev jeg aldrig.

Gården fuld af unger

Jeg må nok sige, at jeg aldrig kedede mig, jeg kunne bare gå ned i gården, så var der nok af unger at lege med. Vi trillede kugler, sjippede og byttede glansbilleder og filmskuespillere. Hver uge var der flotte billeder af de skuespillere, der var hotte lige nu. Og vi havde en stor legeplads med en sandkasse, en

vippe og en gyngestol, i begyndelsen også en karussel, men den blev fjernet, da der skete for mange ulykker med den. Gyngen hang jeg meget på, vi havde konkurrencer om at gyngeså højt som muligt og så springe af, når vi var højest oppe.

Pige med kaninører

Ellers var jeg god til selv at finde på noget, jeg skulle jo helst være til stede, når mor fik besøg af moster og faster, så sad jeg pænt ved spisebordet og legede med påklædningsdukker. Mine ører var så lange som på en kanin, jeg skulle helst have det hele med, hvad de voksne talte om, mor troede jeg var så optaget af mit eget, at jeg vendte det døde øre til dem, men hun tog grueligt fejl, jeg fik alt med.

I efterårsferien var vi i Metropoli på Strøget, der gik der altid op til jul tegnefilm om eftermiddagen. Jeg så både Bambi, Dumbo og Askepot.

Inden vi gik i Metropoli,

havde vi været i Dalle-Valle (Daels Varehus) og måske købt lidt undertøj eller bare oset. Så gik vi i cafeteriaet og fik varm cacao og lagkage, det var festlige dage, sommer så frem til.

Det hændte også, at far og mor tog mig med i biografen. Mor var stor fan af Nilson Eddy og Jeanette MacDonald, nok mest af ham.

Mor var i en anden verden, når han tonede frem på lærredet, det var altid i Park Teatret på Østerbro, de spillede disse operettefilm, så tog vi sporvognen. Jeg blev jo smittet af mors begejstring for operettehelten og havde hans billede hængende ved min seng. Veninder, der så billedet, kunne slet ikke forstå det, de kaldte Nilson Eddy for en flødebolle.

Engang var jeg i Søborg Biosammen med min far for at se Mød mig på Cassiopeia, det var en rigtig fin aften. Jeg ved faktisk ikke, hvorfor mor ikke var med, hun har nok været syg, for hun ville rigtig gerne

i biografen.

Du søde juletid

Når jeg tænker tilbage, kan jeg ikke komme udenom vores jul, den varede rigtig længe, da jeg var barn. Den begyndte tidligt med at klippe julepynt, kravlenisserne var lige kommet frem, det var de samme kravlenisser, som man kan få nu om dage. Vi foldede hjerter og stjerner, så hele spisebordet flød med mere eller mindre heldige hjerter, kræmmerhuse, musetrapper, kurve og stjerner.

Kirsten var ekspert i at klippe stjerner, jeg klippede engle i hvidt karton, og så fik de lidt glimmer på vingerne, det var utroligt hyggeligt.

Mor var travlt optaget i køkkenet, alt blev jo lavet fra bunden. Det smagte helt fantastisk: medisterpølse, rullepølse, finker, sylte.

Alt skulle være klart til juledagene, så kom familien på besøg til et overdådigt julebord, intet manglede: Alle

slags sild, tarteletter med høns i asparges, diverse pølser, sylte og resten af stegen fra juleaften.

Stegen fik som alle andre på Jonas Lies vej stegt oppe hos bager Christensen oppe på Hovedgaden, så bar far den hjem i bradepanden (der manglede altid nogle svær). Ingen havde ovne, der var stor nok til en steg til mange personer.

Juleaften var jeg altid så spændt, at jeg havde ondt i maven. Juletræet var altid en rødgran af hensyn til vores pengepung. Det dryssede næsten med det sammen, men mor insisterede på, at det skulle stå til Inges og min fødselsdag den 31. januar, da var det næsten helt skaldet.

Klejner med fernis

Mor bagte selvfølgelig også alle julens småkager, det var svært at holde sig fra især brunkagedejen.

Et år havde mor og far ferniseret gulve, der skulle jo al-

tid være fint til jul, der duftede dejligt at gulvlak, og om aftenen havde de travlt med at koge klejner. Det gik som altid rigtigt godt, og da de var færdige, lå der en stor portion klejner og duftede dejligt.

Næste aften skulle far lige smage en nybagt klejne til aftenkaffen – den var uspiselig! Alle klejnerne smagte at fernis, og hele den store portion måtte kasseres. Aldrig mere blev der kogt klejner og lake-ret gulv samtidig. Det år år var der dobbelt arbejde med at koge klejner, for ingen jul uden klejner.

Mor gik højt op i at alt var i orden op til jul, der blev gjort hovedrent, vasket gardiner og dekorationer hængt op, pudset vinduer, alt tøj var rent og presset, så kunne hun slappe lidt af, når alt igen var blevet roligt anden juledags aften. Hun kunne godt sidde i en stol med hænderne foldet over maven og få sig en velfortjent stille lur efter den sidste måneds strabadser.

Vask over flere dage

Dengang var det ikke så almindeligt, at konen i huset havde udearbejde, men jeg mindes da, at mor havde en rengøringsplads en gang om ugen, dengang tænkte jeg ikke over det, men i dag synes jeg, min mor havde rigtigt meget at lave, bare det at vaskе storvask tog tre, fire dage. Det begyndte med at mor fik nøglen til vaskekælderen af konen, som lige var færdig med sit. Så tog hun alt sit vasketøj derned, nogle gange var der flere baljer fyldt op. Hun vaskede en gang om måneden, så tændt hun op under gruekedlen, og kogetøet fik en ordentlig omgang. Jeg husker tydeligt, at hun gnuttede på genstridige pletter på vaskebrættet, indtil knoer gik i stykker og blødte. Dernæst blev tøjet hængt ud, men hvis vejret var for dårligt til at tøjet kunne tørre ude, måtte hun slæbe det våde tøj op fra vaskekælderen helt op på tørreloftet, far var rigtig flink til at hjælpe hende, hvis det var for

tungt. Så blev alt sengetøj, håndklæder og viskestykker båret over til rullematter, Fru Løve ovre i rullekælderen på Hovedgaden.

Til slut blev strygebrættet sat op inde i stuen, og alt blev strøget, og fars skjorter blev stivet.

Kulørt vask blev ofte klaret i hånden i køkkenvasken og hængt på en snor, der var trukket gennem køkkenet.

Det var nogle meget hårde dage for min mor, som jo ikke var helt ung.

Senere var der mulighed for et leje en vaskemaskine. Far var en af de første på veje. Snart var det almindeligt at man benyttede sig af muligheden for at leje en vaskemaskine, ingen ville jo stå tilbage for andre.

Drengestreger efter jul

Efter jul og frem til nytår foregik det ikke som i vore dage, drengene på vores vej var oplagt til skæg og ballade. De fandt på at binde en snor fast i

håndtagene på to døre og så ringe på. Når den ene åbnede sin dør, kunne den anden anden ikke lukke sin op. De kunne stå og hive i hver sin dør, mens drengene stod nede af trappen og skraldgrinede. De fandt også på at hæfte havelågerne af på villavejene og hænge dem op i folks flagstang. Det skete også med cyklerne.

Hos os stod middagsmaden på nytårstorsk med fiske-sennepssovs med en stor smørklad i, hakkede hårdkogte æg og hakkede rødbeder.

Mor købte altid en stor torsk med hovedet på, så var der mad til mange dage: plukfisk og dejlig fiskesuppe.

Nytårsaften havde vi altid bordbomber og stjernekastere. Nogle af stjernekastene blev hængt på det halvskaldede, tørre juletræ, senere blev der også tændt stearinlys på træet.

Far sørgede altid for, at der stod en spand vand med en klud i. Gik der ild i en torgren, blev der straks pakket

en våd klud om den. Ud på eftermiddagen gik vi ned i gården og så på nytårsfyrværkeri, og klokken 18 blev der skålet i et enkelt glas kirsebærvin.

Vintermånederne gik med megen indendørs hygge, lektierne kom hurtigt at vejen, for at spisebordet kunne blive ryddet, så der kunne blive plads til brætspil som ludo, mikado og puslespil.

Vi hørte radio, den kørte faktisk i døgndrift. Når der var hørespil, skulle vi være musestille. Søndag middag, efter Radioavisen, lå det helt fast, at så skulle vi høre Giro 413. Det var bred underholdning, ofte med gengangere med Rachel Rastenni, Gustav Winkler og mange andre kendte, som stadig lever i manges erindring. Først mange år senere, da jeg var flyttet hjemmefra, fik mor og far fjernsyn. Jeg husker, at det første rigtige, store TV, jeg så var hos familien Jensen i stuen i nummer 14. De fik fjernsyn for nogen af os andre, og

hos dem så vi Ungarns-hjælpen, hvor der blev samlet ind til nødlidende i landet, der var besat af Sovjetunionen i 1956. Slaget hos Danmarks Radio blev styret af Svend Pedersen og Volmer Sørensen.

Hundehvalpe-historier

Tilbage til årene før. I januar måned gik jeg og tænkte meget på, hvad jeg mon fik i fødselsdagsgave. Det evigt tilbagevendende ønske var en hundehvalp.

"Det kunne der ikke blive tale om," sagde min mor. "Det er for de første synd at have en hund i en lejlighed, og der er heromkring, som du kan kaste din kærlighed på."

Det holdt hun fast på i alle årene, og jeg blev ved med at plage.

Der var selvfølgelig Bulder, grønthandler Jensens dejlige, godmodige og elskelige Bulder. Jeg er overbevist om om, at hvis Bulder havde levet i dag, var han nok af en race, der skulle have en sprøjte for

at age til hen til sin Hundehimmel. Han lignede vore dagens kamphunde. Bulder gik heller ikke af vejen for en godt hundeslagsmål, engang blev han så ilde tilredte, at vi troede vi aldrig fik ham at se mere. Der var nærmest landesorg hos alle vejens unger, vi savnede ham iblandt os. Vi piger klædte tit Bulder ud i dukketøj og alt muligt andet.

Men efter pludselig en dag var Bulder hjemme igen, haltende på det ene forben og med halskrave på. Der var vild jubel blandt os unger, Bulder var hjemme igen, så var alt som altid.

Længere nede ad Jonas Lies vej på modsatte side lå en to-etagers gul villa. Der boede Molly. Det vil sige, Molly boede for det meste i vores gård. Hun var af ubestemmelig race, helt sort og konstant gravid - der har Bulder nok gjort sine hoser grønne.

Molly vidste, hvornår de forskellige familier spiste til middag, og hvor der vankede rester. Hun sad simpelthed og

gøede under folks vinduer, indtil der faldt noget af. Hun blev ved, for enten skulle hun have hvalpe eller også havde hun lige fået. Vi så aldrig noget til hvalpene, og ingen undrede sig over, hvor de mon var blevet af. Sådan var det bare dengang.

Så skete der det helt vidunderlige for mig. Tage inde i nummer 14, stuen fik en skøn hundehvalp, en lille tyk, rød-pelset en. Den herligste lille kugle, der væltede rundt efter os allesammen. Vi var alle grønne af misundelse på Tage, der kaldte hårbollen for Musse. Og Musse trådte med alle fire poter direkte ind i mit hundehjerte.

Jeg var rigtig gode venner med Fru Jensen, hun var ikke de type, der gik tur med Musse, det var kun Tage og hans far. Tages søster, Putte, var mere interesseret i at se godt ud, hun var fuldkommen ligeglad med Musse. De boede i stueetagen, og Musse lå altid i vindueskarmen og kiggede ud. Vinduet var sat på storm-

krog, og når jeg stod oppe på en cykel, kunne jeg nå op og nusse hende om snuden og give hende nogle godbidder.

En dag spurgte Fru Jensen mig, om jeg havde lyst til at gå en tur med Musse. Den tur blev til rigtig mange. Vi gik til Vangede og rundt om Gentofte Sø. Det har nok undret Tage, at Musse var godt træt, når han kom hjem.

Kreativ hundehandel

Tage var kommet i lære som automekaniker hos T.G. Jungersen i Lyngby, det var ellers hans store drøm at blive tømrer, men der var ingen lærepladser at få. Hans morfar var en kendt tømrermester, og Tage så vældigt op til ham. I dag kan det undre, at en morfar ikke kunne få sit barnebarn ind som tømrerlærling et sted.

Nok om det. Tage og Musse gik tur op i kolonihaverne, der lå lige bage sporvognslineje 16s endestation. Vi kaldte den "Sløjfen", det var der

sporvognen startede og sluttede sin tur. Nå, men Tage og Musse gik tur op i kolonihaverne – med Bulder i kølvandet. Det var meget sjovt, for selvfølgelig ville Bulder gerne i nærkontakt med Musse, men det var nok, at Tage sagde strengt "Nej" til ham, så luskede han stille og roligt efter dem. Og aldrig har Musse prøvet at være i nærheden af en hanhund, der blev passet godt på hende, ekstra godt, når hun var i løbetid.

Der var engang, da Tage var begyndt at kigge efter damer, at han blev godt træt af Musse, men en anden ung mand havde fået interesse for Musse, og Tage sagde kækt og frejdigt, at han da gerne måtte købe hende: »Bare mød mig i morgen udenfor Søborg Bio, så skal jeg bare have 20 kroner for hende.«

Det gik den unge mand med til, og han mødte op som aftalt foran biografen med de 20 kroner. Imidlertid havde Tage fortrudt og ville ikke af med Musse alligevel – nu var

gode råd dyre. Han tog resolut Musses Halsbånd af og satte det på Bulder, hvorefter de traskede ned ad Søborg Hovedgade og ned til biografen. Der stod den unge mand med de aftalte penge, men da han så Bulder, udbrød han: "Det er sgu da ikke Musse, den grimme gamle bastard vil jeg hverken eje eller have." Dermed blev handlen ikke til noget.

Herr og Fru grønthandler Jensen anede intet om, at deres dejlige Bulder måske risikerede at skifte hjem, og jeg er sikker på, at Tage havde fået et par flade, hvis Herr Jensen havde fået nys om hans forehavende.

Nu lader vi Tage og Musse være og vender tilbage til min barndom og da jeg fyldte 10 år.

Min mor insisterede på, at alle pigerne fra klassen skulle med til min fødselsdag, for hun syntes det var noget særligt at fylde 10 år:

"Nu har du to cifre i din fødselsdag, og det vil du have

resten af dit liv.”

De kom med, allesammen. Jeg husker ikke meget fra den dag, men jeg blev fotograferet nede i gården - billedet er desværre blevet væk.

Det var sådan, at min fødselsdag blev fejret og eftermiddagen og Inges om aftenen. Hun blev altså 25, da jeg fyldte 10, og da blev det besluttet, at det var sidste gang, juletræet blev stående så længe, dermed var det slut på den tradition.

Jeg ved ikke, om Mor var streng i sin opdragelse af mig, jeg tænkte aldrig over det, men der var altid en sætning, der gik igen:

”Ret ryggen, træk maven ind og tal højt og tydeligt, den der hvisker lyver.”

Der blev ikke delt kramme ud i tide og utide, det var ikke noget vi brugte dengang.

Jeg var lige fyldte 11 år, da der skete det for mig, at jeg fik min første menstruation, og jeg var aldeles uforberedt, anede intet.

Vrøvl med dig

Kirsten boede i køjen over mig. på det tidspunkt, da jeg en morgen jeg vågnede som sædvanligt og opdagede at der var blod i mine pyjamasbukser.

Jeg kunne slet ikke finde ud af, hvor det kom fra: ”Jeg kan da ikke have slået mig. Hvad er der sket med mig?”

Jeg byttede mine pyjamasbukser ud med Kirstens, men der blev ved med at komme blod ud. Jeg kan stadig huske, at jeg sad på toilettet og tudbrølede, og Mor kom og spurgte, hvad jeg hylede for.

Jeg var helt knust og græd og græd.

”Åh Herregud,” sagde Mor, ”skal vi allerede have det vrøvl med dig.”

Så klarede hun alt det, der nu skulle ordnes, og jeg fik at vide, at nu kunne jeg få børn, men ellers var det sparsomt med oplysninger. Dengang fik vi heller ikke en ordentlig seksualundervisning i skolen.

Men det havde da sine fordele, at jeg fik min menstrua-

tion. Jeg måtte ikke være med i gymnastik, når jeg havde 'det røde', og pludselig var jeg interessant mellem de andre piger i klassen, for jeg var den første, som blødte hver måned.

Den første dag havde jeg det privilegium at få lov at putte på divaneseeren dagen lang med varmedunk på maven og masser af kamillethe. Hvis smerterne blev for store, måtte jeg få en Aspirin, det skulle tage de værste smerter. Så lå jeg der og hyggede mig dagen lang og lyttede til Aksel Schiøtz, som Mor havde flere plader med.

Fin slank konfirmand

Ja sådan var min barndom til jeg skulle konfirmeres. Jeg glædede mig helt vildt, kjolen var købt og hang på klædeskabsdøren, år jeg hele tiden kunne betragte den som det sidste, inden jeg faldt i søvn og som det første, når jeg vågnede.

Ved min konfirmation var

jeg en fin, slank pige, jeg havde tabt alt mit hvalpefedt. Jeg var da glad for min nye figur, men gik ikke synderligt op i det.

Jeg havde skrevet ønskeseddel: et armbåndsur, en cykel med svingerstyr, stof til en andendagskjole – stoffet fik jeg af min søster, det var smukt kobberboltblåt, som jeg fik syet en smuk kjole af.

Kjolen havde jeg selv tegnet, som den skulle være, og den blev lige efter tegningen. Jeg var stolt som en pave.

Jo, jeg fik mange dejlige gaver og mange telegrammer, men det bedste af dem var det, som Tage kom med. Han sagde: "Behold kjolen på, så går vi i kirken og bliver gift med det samme."

Jeg rødmede til op over hår-rødderne, og Gammelmøster så det op sagde: "Nå den kønne unge mand har nok et godt øje til dig."

Åh det var så pinligt, men jeg kunne jo ikke skjule, at jeg var forelsket til op over begge ører.

Det var en dag, som står tydeligt i min erindring, Nabo-konen, Fru Nielsen, stod for menuen (det gjorde hun forøvrigt også til Duo* /27/ og Lises barnedåb.

Da vi var færdige med festmenuen, skulle der jo noget underholdning til. Hele familien, alle gæsterne, insisterede på, at jeg skulle synge. Ak og ve, det havde jeg ikke regnet med.

Far sagde: "Du synger som Manja Mourier, syng som hende."

Det skulle jo overståes, og jeg sang, så de alle stod op og klappede.

Det var alletiders nummer, men jeg havde ikke taget højde for, at alle vinduer stod på vid gab, så da jeg kom ned i gården igen, var jeg tykt til grin, alle ungerne mobbede mig godt og grundigt for min optræden.

Jeg var flov og smagfuldt, kunne krybe i et musehul. Det var ikke noget godt indslag i en ellers vellykket dag.

Ud af syvende på arbejde

Jeg levede en dejlig, ubekymret dagligdag, indtil jeg en dag fik brev med hjemme fra skoleinspektøren.

Mor og Far skulle tage stilling til om jeg skulle i mellem-skolen og siden tage en realksamen eller gå i fri mellem, det vil sige gå ud efter syvendeklassen.

Jeg havde hele tiden regnet med, at jeg skulle i mellem-skolen, det skulle de skolevenner, jeg gik sammen med, så det troede jeg helt bestemt, at det skulle jeg også.

Jeg var slet ikke parat til at gå ud af syvende og komme på arbejdsmarkedet. Hvad skulle jeg? Jeg troede, at der skulle gå flere år, inden jeg skulle tage stilling til mit fremtidige virke.

Pludselig så jeg min far fra en helt anden vinkel, som jeg aldrig havde set ham før: "Ikke tale om, at hun skal gå flere år i skole end højst nødvendigt, jeg skal ikke gå og brødføde en stor og stærk pige i mange år fremover. Hun

skal ud og tjene sine egne penge og betale herhjemme. Det er sådan, og sådan bliver det.”

Jeg var dybt ulykkelig, men det blev som Far sagde. Jeg gik ud af ud af skolen i syvende klasse uden at vide noget som helst om, hvad jeg så skulle tage mig til.

Inge var sød og ville skrive ansøgninger sammen med mig. Vi gik alle stillingsannoncerne igennem i Politiken, som Mor og Far holdt.

En dag var der en annonce fra ABC Smørrebrød, hvor de søgte en elev. Jeg var helt oppe i skyerne, det var lige noget for mig, jeg havde altid elsket at lave højt belagt smørrebrød, ja jeg fandt jo hurtigt ud af, at noget med madlavning var min store interesse.

Desværre fik jeg afslag på min ansøgning. Og på alle de andre.

Så en aften kom moster Ulla og fortalte, at en sød dame, hun arbejdede sammen med, manglede en ung pige i huset.

Mon ikke det var noget for mig?

Joh, måske.

Der var to små piger i husstanden, og husherren arbejdede hjemmefra, han var as-surandør.

Mit arbejde skulle bestå i at passe pigerne på henholdsvis fem og syv år. Den lille skulle jeg passe hele dagen, og den store, når hun kom hjem fra skole.

Derudover skulle huset holdes pænt og rent med hvad dertil hørte. Det var en stor femværelses lejlighed, og fru-en havde rengøringsvanvid.

Der skulle handles ind og laves mad hver dag, men jeg havde fri i wekenderne, undtagen når Herren og fru-en skulle i byen, så skulle jeg være babysitter.

Mange gange kom de ikke hjem før næste morgen, da havde jeg lagt mig på en sofa. Så fik jeg penge til en sporgovng hjem.

Min månedsløn var 100 kroner.

Pæn pige på penselfabrik

En dag kom Far og fortalte mig, at jeg kunne komme på Bang og Wissing penselfabrik til 110 kroner om ugen. Jeg var ikke sen til at sige min plads op, selvom Herren og fruene rådede mig fra det: "At komme på fabrik er ikke noget for en pæn pige som Dem Frøken Andreassen."

Pigerne hang mig om halsen den sidste dag, mens de græd og græd. Jeg var jo kommet til at holde rigtigt meget af de to, især den lille selvom hun var værre end ensom lopper. Den store var en alvorsfuld pige, som det var svært at lokke et smil ud af.

Men jeg følte også, at jeg måtte videre, jeg kunne heller ikke få pengene til at slå til.

Mor skulle have 40 kroner, og så var der godt nok 60 kroner til mig selv, men de fik hurtigt ben at gå på. Jeg skulle jo også svare skat og sygekassen.

Jeg var også godt sur på min mor, for jeg sammenlignede med at Tage kun skulle

betale 25 kroner hjemme, men det kunne hun ikke tage sig af.

Næh, der var ikke meget at rutte med.

Jeg befandt mig godt på penselfabrikken, indtil jeg en dag, sammen med et par andre nytilkomne, blev fyret på grund af indskrænkninger.

Videre! Hvad nu?

Korsetter hos Lohse

Jeg så en annonce i avisen, mand søgte en ung pige, pæn og nydelig til en korsetforretning i København.

Det var Lohses Korsetforretning, Nørregade 26, lige overfor Folketeateret. Det måtte lige være noget for mig.

To stramtandede gammeljomfruer stod bag disken i den meget fine forretning.

Jeg blev målt og vejat, spurgt hvor jeg kom fra. Rask svarede jeg Søborg.

"Ja, sagde førstedamen, frøken Dendenroth, "vi havde jo håbet på en ung dame fra enten Gentofte eller Klampem-

borg.”

Jeg blev ansat, men kunne ikke leve op til den forrige, de havde haft, hun var fra et pænt borgerligt hjem og ud af god familie.

Mit arbejde bestod i at pudse de store forretningsvinduer ud mod gaden og hale markiserne op og ned med håndsving.

De fine fruere kom hos Lohses for at få rensset deres godt beskidte korsetter og få sat nye stivere i. Jeg stod ude i det lille køkken og skrubbere og skurede på den fine fruers korsetter, der var så uhumske, at de nærmest klistrede. Til gengæld var de overdænget med parfume, så de lugtede egentlig ikke grimt, men alligevel var lugten kvalm.

Jeg fik al den brune sæbe, jeg kunne bruge, og en kar-skrubbe (det samme som en gulvskrubbe blot uden skaft). Så blev korsetterede skyllet godt og hængt til tørre ude i gården, inden de blev afleveret i systuen på første sal for at få sat stivere i. Det hed sig, at

de blev sendt til rensning.

Når korsetterede var færdige, rene og friske, blev de pakket ind i brunt papir, inden jeg afleverede dem på adressen.

Jeg kunne godt lide at rende rundt i Storkøbenhavn med disse pakker, jeg gav mig god tid, der var ingen grund til at skynde sig tilbage.

Jeg skulle vise mig fra min bedste side, før jeg blev fundet egnet til at ekspedere de ”fine” kunder. Selv syntes jeg at jeg hele tiden var egnet, det kunne da ikke være så svært.

En dag fandt førstedamen mig klar til at overlade en af de fine damer til mig.

Nu var det sådan, at prøverummene for oven, så alt hvad der blev sagt derinde kunne høres ude i forretningen, så da jeg anbefalede kunden at ”fruens buste skulle hejses”, var min debut slut.

Jeg troede, jeg havde gjort alt til UG med kryds og slange, men ak og ve. ”Det hedder ikke, at man skal hejse fruens buste, næh det hedder løfte fruens buste.”

Jeg fik rigtigt set, hvordan man behandlede høj og lav, og jeg morede mig på vejen hjemsporvognen over de snobber, der selv syntes, at de var højt placeret på samfundet rangstige. Frøken Dendenroth var snobben over alle.

En dag kom en dame ned i forretningen, hun var ikke så fin, som man åbenbart skulle være for at betræde de tykke tæpper hos Fru Lohse.

Frøken Dendenroth målte den stakkels kone fra top til tå, og gav hende så denne salut: "Dette her er vist ikke noget for Dem frue, gå De længere ned ad Nørregade, der ligger Daels Varehus, det egner sig nok bedre til Deres pengepung."

Jeg var målløs. Tænk, at hun kunne sige sådan til en dame, der kom ind for at handle.

En aften om min mor for at hente mig. Vi skulle netop i Daels Varehus og ventede. Frøken Dendenroth sagde: "Bed dog Deres vente på Dem herinde, og Mor fik lov at

komme ind og vente, indtil jeg omsider var klar til at gå.

Det var sidste gang, Mor kom for at hente mig, Hun mærkede straks modviljen mod sig, og næste dag sagde frøken Dendenroth til mig: "Tænk engang, at Deres mor tager helt til København uden hat og handsker."

Det fortalte jeg naturligvis derhjemme, så jeg blev aldrig hentet af Mor mere.

Det var en god og lærerig tid i korsetforretningen, og gudskelov blev det helt yt at gå R med disse tortur-beklædningsstykker, og det blev mere og mere normalt at vi kvinder hverken skulle snøres ind eller have busten "hejst" op. Vi gik nye tider i møde.

Forlovelse og store planer

Imidlertid var jeg blevet forlovet ned Tage, vi fik ringe på, inden han skulle ind og springe soldat. Det var en dejlig forlovelsestid.

Tage havde mange planer for fremtiden, store ambitio-

ner, og jeg elskede at høre ham fortælle om alt det, vi skulle opnå her i livet. Alle de planer, der var ikke det, vi ikke skulle opleve.

På et tidspunkt skulle vi emigrere til Australien. I store annoncer blev der lovet de bedste fremtidsudsigter for unge mænd med en håndværker-uddannelse. Der var mest brug for mekanikere, som blev lovet udsigt til arbejde, bolig, startkapitalen og alt muligt andet.

Vi var til filmaften og foredrag. Vi skulle have visum og snakkede med en hel masse andre unge mennesker, der også drømte om en spændende fremtid på den anden side af kloden.

Jeg var helt med på ideen, men efterhånden kunne jeg mærke på Tage, at han var i færd med at trække sig - modet forsvandt fra ham lige så stille, måske fik han kolde fødder, fordi han ingen opbakning havde hjemmefra. Hans far syntes, det var en rigtig dårlig idé.

Han klarede sig dog også fint herhjemme lille Danmark. Først sparede han sammen til en motorcykel, en Jawa, som han hele tiden pudsede og polerede og ordnede de reparationer, der måtte komme. Men det var ikke nok for ham, han skulle have bil, og han afleverede et bestemt beløbe til sin mor, hver gang han fik løn. Hun satte dem så i banken for ham til den dag, han havde nok til en bil. Det blev en Ford Anglia 1947.

Han var den første på vejen, der fik bil, og den blev passet og plejet, så den altid stod som ny.

Hans biler var altid de fineste af deres art. Han var en glad ung mand, han ventede sig meget af fremtiden, altid sang og fløjtede han.

I hans unge dage så eller (er)kendte jeg ikke noget til hans mørke side, det kom langt senere. Jeg tror, han havde svært ved at tackle den modstand og de skuffelser, der skyldede ind over ham.

Ingen af hans drømme blev

til noget. Han havde mange dagdrømme, men ingen af dem kunne realiseres.

Vi gik nedenunder og hjem med Køge Auto, selv om vi begge knoklede fra tidlig morgen til sen aften. Vi fik dog så meget ud af det, at vi kunne købe huset på Pedersvej.

Udefra så alt ud som om det var i skønneste orden. Tage fik godt arbejde i et stort autofirma i Hvidovre, samtidig med at han underviste i motorlære for AOF om aftenen.

I de unge år arbejdede han hårdt, men han var altid utilfreds, lige meget hvad han havde med at gøre, og så måtte han stive sig selv af om aftenen med mange øl.

Senere blev det sværere og sværere at finde job, han kunne beholde, og i lange perioder var han arbejdsløs.

I de perioder blev det til flere og flere øl. Humøret svingede, vi vidste aldrig, hvad vi kunne vente. Jeg tror, han led af dybe depressioner, det gik hårdt ud over pigerne og mig. Særligt du, min dejlige Netti,

har lidt under hans alkoholmisbrug og hans frygtelige, sorte humør.

Lige nu er det 41 år siden, vores dejlige Lise døde af kræft blot 18 år gammel, men hun er sluppet for mange af jeres fars grimme, slingrende humør, hvor han kunne finde på hvad som helst at plage os med, hun er sluppet for meget.

Skal denne bog så slutte med de dystre minder om en far, der var alkoholiseret og helt utilregnelig?

Nej, vi skal huske de lyse timer, der trods alt også var ind i mellem.

Jeg kan tænke på alle de dejlige ferier, vi havde sammen, da var han altid sød og rar, også når han kom hjem med hele bagagerummet fyldt med sommerblomster, for grønne fingre det havde han.

Og han gravede ud til svømmepøl på Ørnevej for at glæde mig, for han vidste hvor stor en vandhund, jeg var. Jo, jeg foretrækker at se tilbage på det gode og lyse,

der trods alt også var. Men jeg må indrømme, at jeg græd ikke en eneste tåre, da han gik væk. Jeg har virkelig fået et godt, selv om mit helbred kunne være bedre.

Jeg takker for, at jeg har sådan en skøn datter og for Christina og Josefine og for Poul Erik, som altid er parat til at hjælpe mig, hvis jeg beder om det.

Tak til jer alle fire, tusind tak for al den hjælp, især til dig Netti, som kom her hver eneste dag, mens jeg var syg med min hofte.

Og til slut en stor tak til Jørgen Peter Volt for hans store tålmodighed med mig.

Knus til alle fra
Mor, mormor, svigermor
Lene.